

**Podsumowanie wyników naboru wniosków do Programu LIFE w roku 2018
oraz naboru wniosków w roku 2019, a także dotychczasowe i planowane
działania NFOŚiGW w zakresie wsparcia wnioskodawców LIFE**

Spis treści:

1. Streszczenie
2. Informacje ogólne
3. Wyniki naboru LIFE 2018 roku i informacja dotycząca zawartych umów
4. Nabór LIFE 2019
5. Realizacja projektów LIFE w Polsce
 - I. Projekty LIFE w Polsce
 - II. Kontrola projektów LIFE
6. Działalność informacyjno-szkoleniowa NFOŚiGW oraz realizacja Projektu Budowania Potencjału/Capacity Building
 - I. Działania zrealizowane w 2019 r.
 - II. Działania planowane do zrealizowania w 2020 r.

1. Streszczenie

- Niniejsza informacja stanowi wypełnienie obowiązku wynikającego z postanowień:
 - art. 6 pkt 11 *Porozumienia w sprawie wdrażania Instrumentu Finansowego LIFE+ pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOŚiGW z dnia 05.09.2008 r. zmienionego Anekssem nr 1 z dnia 07.05.2010 r.*,
 - art. 5 pkt 1 *Porozumienia w sprawie współpracy w zakresie wsparcia wdrażania programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE, ustanowionego na lata 2014-2020 z dnia 28.02.2014r.*
- Nabór wniosków tradycyjnych w ramach Programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE w roku 2018 zakończył się wyborem do dofinansowania przez KE jednego polskiego projektu o kwocie wsparcia KE 0,99 mln EUR, współfinansowanym przez NFOŚiGW w wysokości 2,09 mln PLN oraz czterech projektów międzynarodowych, gdzie polskie podmioty są współbeneficjentami, dla których kwota wsparcia KE wyniosła łącznie 1,63 mln EUR.
- W ramach naboru 2019 r. do Komisji Europejskiej zostało złożonych 45 wniosków przez podmioty z Polski, w tym 37 Concept Note (I faza Podprogramu działań na rzecz środowiska) oraz 8 pełnych wniosków (Podprogram działań na rzecz klimatu). Dodatkowo dla Podprogramu działań na rzecz środowiska, w I fazie naboru złożonych zostało również 28 wniosków międzynarodowych, w których współbeneficjentami były polskie podmioty. W Podprogramie działań na rzecz klimatu złożono 11 wniosków międzynarodowych z udziałem polskich podmiotów. Łącznie złożono 84 wnioski, z czego 45 złożyły podmioty z Polski, a 39 to projekty międzynarodowe.
- W 2019 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na podstawie umowy z Komisją Europejską, realizował Projekt Budowania Potencjału, który poprzez szereg działań

promocyjno-szkoleniowych miał na celu lepsze wykorzystanie środków LIFE. W 2019 roku, w ramach projektu, NFOŚiGW realizował działania propagujące LIFE i wspierające wnioskodawców. Przeszkolono przedstawicieli potencjalnych podmiotów mogących złożyć wnioski, w ramach organizowanych przez Krajowy Punkt Kontaktowy konferencji, szkoleń i warsztatów. Dodatkowo pracownicy NFOŚiGW prezentowali Program LIFE na konferencjach zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne.

- W związku z niezadawalającymi wynikami naboru 2018 r. NFOŚiGW, na prośbę Ministra Klimatu, przeprowadził pogłębioną analizę przyczyn mniejszego sukcesu polskich projektów LIFE, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. Za główne bariery pozyskiwania środków z Programu LIFE, przekładające się zarówno na liczbę składanych wniosków jak też ich obniżoną jakość uznano:
 - coraz większe wymagania stawiane przez KE wnioskodawcom LIFE: konieczność współpracy międzynarodowej, rosnące budżety projektów, zwiększenie wymagań odnośnie komunikacji w j. angielskim;
 - specyfika realizacji projektów LIFE tj. ograniczenia w stosunku do kwalifikowalności nieinnowacyjnej infrastruktury oraz tzw. zasadę 2% uzależniającą wysokość finansowego wkładu własnego podmiotów publicznych od wysokości kosztów ponoszonych na wynagrodzenia stałych pracowników;
 - niska tzw. europejska wartość dodana projektów, wyrażająca się brakiem szerokiej współpracy na szczeblu krajowym i międzynarodowym w ramach projektu, jak również małym potencjałem proponowanych rozwiązań do replikacji oraz przenoszenia na inne obszary gospodarki w skali UE;
 - obniżone zaufanie do NFOŚiGW, jako podmiotu dofinansowującego w związku z odmową dofinansowania krajowego projektom, które otrzymały dofinansowanie KE w naborach 2014 i 2015;
 - obniżenie atrakcyjności oferty współfinansowania ze środków NFOŚiGW np. dla podmiotów komercyjnych;
 - niedostateczne zasoby kadrowe instytucji państwowych mogących pozyskiwać środki z Programu LIFE i przekierowanie posiadanych zasobów na pozyskiwanie strukturalnych środków unijnych;
 - długotrwałe procedury pozyskiwania środków zarówno po stronie KE, jak też współfinansowania krajowego;
 - duże koszty przygotowania projektu, przy równocześnie statystycznie niewielkim sukcesie uzyskania dofinansowania.

2. Informacje ogólne

Program LIFE jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Zarządzany jest z poziomu Komisji Europejskiej i wdrażany od 1992 roku. Celami Programu są:

- wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska,
- realizacja polityki ochrony środowiska,
- identyfikacja i promocja nowych rozwiązań problemów związanych z ochroną środowiska.

Beneficjentem Programu może być każdy podmiot zarejestrowany na terenie Unii Europejskiej. NFOŚiGW włączył się w realizację Instrumentu Finansowego LIFE+ w 2008 r. Na podstawie zawartego porozumienia z Ministrem Środowiska (*Porozumienie w sprawie wdrażania Instrumentu Finansowego LIFE+ pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOŚiGW z dnia 5 września 2008 r.*) NFOŚiGW przyjął

funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE+ oraz instytucji współfinansującej projekty LIFE+, zapewniając dofinansowanie przedsięwzięć ze środków krajowych oraz pomoc merytoryczną w przygotowaniu wniosków.

W perspektywie 2007-2013, w ramach LIFE+ dofinansowanie Komisji Europejskiej uzyskało 65 projektów realizowanych na terenie Polski, o łącznym koszcie całkowitym ok. 620 mln zł i dofinansowaniu NFOŚiGW w formie dotacji na poziomie ponad 260 mln zł. Od naboru 2008 r., w którym NFOŚiGW włączył się we wdrażanie LIFE+, Polska pozyskała ze środków LIFE+ 91 % alokacji krajowej tj. 80,7 z 88,3 mln €. W obecnej perspektywie finansowej Polska pozyskała 37,3 mln €, w tym 20,2 mln € w ramach projektów współfinansowanych przez NFOŚiGW.

Kontynuacją Programu LIFE+ w perspektywie 2014-2020 jest Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ustanowiony Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 11.12.2013 r. Wdrażanie Programu podzielono na dwa okresy rozliczeniowe, w ramach których są przyjmowane tzw. Wieloletnie Programy Prac, definiujące zakres wdrażania LIFE w danym okresie. W latach 2014-2017 obowiązywał pierwszy Wieloletni Program Prac, który został już zakończony. W dniu 12 lutego 2018 r. opublikowano drugi Wieloletni Programu Prac na lata 2018-2020.

Ponadto Komisja Europejska, oprócz projektów tradycyjnych, dopuściła dodatkowo możliwość uzyskania dofinansowania na realizację projektów budowania potencjału oraz zintegrowanych, a także projekty pomocy technicznej (umożliwiające wsparcie dla przygotowania projektów zintegrowanych).

Korzystając z doświadczeń lat 2008 - 2013, w dniu 28.02.2014 r. podpisano *Porozumienie pomiędzy MŚ, a NFOŚiGW w sprawie współpracy w zakresie wsparcia wdrażania Programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ustanowionego na lata 2014-2020*. Aktualnie obowiązujące Porozumienie określa, m. in. iż: „biorąc pod uwagę określony ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1323 z późn. zm.), w szczególności art. 400b ust. 1, cel działania Narodowego Funduszu oraz wynikające z art. 400q ust. 2 ustawy zalecenie prowadzenia przez Narodowy Fundusz gospodarki finansowej w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną (...)” do zadań NFOŚiGW należy: „zapewnienie możliwości ubiegania się o współfinansowanie ze środków krajowych projektów, w tym projektów zintegrowanych, które są zgodne z krajowymi dokumentami strategicznymi w obszarze ochrony środowiska i klimatu, na zasadach określonych we właściwym programie priorytetowym NFOŚiGW”. Na mocy powyższego, Beneficjenci LIFE z Polski mogą uzyskać wsparcie finansowe projektów pochodzące ze środków NFOŚiGW, a Wnioskodawcy, wsparcie Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE w zakresie przygotowywania wniosków LIFE.

3. Wyniki naboru LIFE 2018 roku i informacja dotycząca zawartych umów

Nabór wniosków o dofinansowanie w 2018 r. był piątym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Do Komisji Europejskiej przekazano 47 wniosków za pomocą generatora wniosków eProposal (w tym 41 wniosków złożonych przez polskich wnioskodawców i co najmniej 6 wniosków międzynarodowych, w których polscy wnioskodawcy są współbeneficjentami, przy czym nie jest znana rzeczywista liczba projektów międzynarodowych złożonych w I fazie naboru – nie były one widoczne w systemie eProposal w naborze 2018), w tym 4 z zadeklarowanym wstępnie współfinansowaniem ze środków NFOŚiGW (niepotwierdzoną deklaracją współfinansowania A6, bądź informacją przekazaną dla Wnioskodawców PJB). Wnioskodawcy, którzy nie ubiegali się dotychczas o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW, mogli to zrobić w ramach procedury tzw. „naboru skróconego” również po podjęciu decyzji przez KE o przyznaniu dofinansowania LIFE.

Komisja Europejska przyznała dofinansowanie 1 wnioskowi z Polski, o łącznej kwocie wsparcia KE 0,99 mln EUR. Zaakceptowany przez KE projekt realizuje priorytety KE w obszarze podprogramu na

rzecz klimatu – łagodzenie skutków zmiany klimatu. Jednocześnie polskie podmioty biorą też udział, jako współbeneficjenci, w 3 międzynarodowych projektach z Grecji, Czech i Belgii).

W wyniku naboru 2018 r., NFOŚiGW podpisał **3 umowy o współfinansowanie ze środków NFOŚiGW** projektów LIFE (w tym 2 dla projektów międzynarodowych), w łącznej kwocie współfinansowania **2,96 mln zł**. Zestawienie projektów z naboru 2018 r. dofinansowywanych przez KE i NFOŚiGW przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zestawienie projektów z naboru 2018 r. dofinansowywanych przez KE i NFOŚiGW

Lp.	Beneficjent	Nazwa przedsięwzięcia	Obszar priorytetowy	Całkowity koszt [PLN]	Środki KE [PLN]	Środki NFOŚiGW [PLN]
1.	Fundacja Ochrony Klimatu PROZON	Instalacja demonstracyjna do rozdziału mieszanin odpadów czynników chłodniczych / The demonstrative installation for the separation of refrigerant waste mixtures	Łagodzenie skutków zmian klimatu	7 333 187	3 797 493	2 089 981
2.	Miasto Jaworzno	Innowacyjna technologia oparta na zastosowaniu mokradeł przeznaczonych do uzdatniania wody zanieczyszczonej pestycydami / Innovative technology based on constructed wetlands for treatment of pesticide contaminated waters	Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami	1 475 839	799 911	507 963
3.	Instytut Na Rzecz Ekorozwoju	Łączenie Unii Europejskiej na rzecz działań klimatycznych/ Bringing the EU together on climate action	Zarządzanie i Informacja na rzecz klimatu	1 149 853	689 913	364 473
razem				9 958 879	5 287 317	2 962 417

Program LIFE przewiduje, oprócz projektów tradycyjnych, finansowanie projektów zintegrowanych (PZ). Koncentrują się one na pełnym wdrożeniu planów i strategii dotyczących rozwiązania problemów środowiskowych w skali co najmniej regionalnej. W ramach naboru projektów zintegrowanych 2018 r., nie został złożony żaden polski wniosek.

Wyniki naboru 2018 r. nie są zadowalające. Ostatnim naborem w którym w ramach programu LIFE wybrany został jedynie jeden polski projekt był rok 2007, gdy NFOŚiGW nie oferował jeszcze swojego wsparcia i współfinansowania. W związku z tym Minister Klimatu w piśmie z dnia 16.01.2020 r. zwrócił się z prośbą do Prezesa NFOŚiGW o nadanie „*wysokiego priorytetu kwestiom związanym zarówno z bieżącą realizacją LIFE jak również przygotowaniem do kolejnej perspektywy finansowej*”.

W tym samym piśmie Minister Klimatu zobowiązał NFOŚiGW do przygotowania pogłębionej analizy naborów 2018 i wstępnych wniosków dla naboru 2019 r. Analiza ta stanowi załącznik nr 1 do niniejszego podsumowania.

4. Nabór LIFE 2019

W 2019 r. podpisano 2 umowy dotacji na łączną kwotę **2.581** tys. zł, dotyczące współfinansowania przez Narodowy Fundusz projektów LIFE wybranych przez Komisję Europejską w naborach z 2017 r. i 2018 r. Dodatkowo Narodowy Fundusz przeprowadził w 2019 r. nabór wniosków o udzielenie pożyczki na wkład własny i zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć LIFE+/LIFE. W wyniku tego zawarto 1 umowę pożyczki na kwotę **1 196** tys. zł.

W lipcu 2019 r. przeprowadzono nabór wniosków o współfinansowanie przez NFOŚiGW projektów

LIFE składanych w ramach podprogramu na rzecz klimatu (nabór 2019), w ramach którego nie został złożony żaden wniosek. W listopadzie 2019 r. zakończono natomiast nabór wniosków o współfinansowanie projektów LIFE w ramach podprogramu na rzecz środowiska (nabór 2019) w procedurze tradycyjnej. W ramach tego naboru przedłożono 3 wnioski (spośród 8 jakie uzyskały wstępną pozytywną ocenę koncepcji projektu dokonywaną przez KE). Lista wniosków, które oczekują na ocenę przez KE, znajduje się w załączniku nr 2, w części „projekty tradycyjne”. Kontynuowano również nabór wniosków o dofinansowanie projektów LIFE, jakie uzyskały akceptację KE w ramach naboru LIFE 2018 (w ramach tej procedury przedłożone zostały 4 wnioski).

W naborze 2019 Wnioskodawcy, którzy nie złożyli wcześniej wniosku do NFOŚiGW będą mieli szansę złożenia wniosku o współfinansowanie krajowe w ramach tzw. naboru uzupełniającego, po akceptacji przez KE wniosków przedkładanych w ramach programu LIFE.

W roku 2019 w ramach naboru wniosków LIFE do Komisji Europejskiej wpłynęły 84 aplikacje, w tym 65 Concept Note (I faza Podprogramu działań na rzecz środowiska) oraz 19 pełnych wniosków (Podprogram działań na rzecz klimatu). Nabór 2019 prowadzony był w oparciu o procedurę dwuetapową dla Podprogramu działań na rzecz środowiska. W I fazie naboru złożono 37 wniosków dotyczących polskich projektów (Concept Note) oraz 28 międzynarodowych, w których współbeneficjentami były polskie podmioty. Dla Podprogramu działań na rzecz klimatu złożono 8 pełnych projektów polskich i 11 projektów międzynarodowych. Zestawienie projektów LIFE złożonych do KE w naborze 2019 w poszczególnych obszarach priorytetowych przedstawiono w Tabeli 2.

Tabela 2. Podsumowanie projektów tradycyjnych złożonych do KE w ramach naboru 2019 w rozbiciu na poszczególne podprogramy

Nr	Podprogram/Obszar priorytetowy	Polska	Międzynarodowe	Razem 2019
	ŚRODOWISKO			
1.1	Ochrona środowiska	12	12	24
1.2	Ochrona Przyrody i Różnorodność biologiczna	11	6	17
1.3	Informacja i Zarządzanie w zakresie środowiska	14	10	24
	KLIMAT			
2.1	Mitygacja	0	7	7
2.2	Adaptacja	4	0	4
2.3	Informacja i Zarządzanie w zakresie klimatu	4	4	8
	Razem	45	39	84

W naborze 2019 złożone zostały również 3 projekty zintegrowane. Koncepcje tych projektów zostały pozytywnie ocenione w I fazie procedury aplikacyjnej i wszystkie 3 projekty zostały złożone w formie pełnych wniosków w marcu 2020 r. Wyniki oceny KE będą znane w czerwcu 2020 r. Realizacja projektów zintegrowanych z naboru 2019 jest możliwa od października 2020 r. Wszystkie 3 projekty zintegrowane złożone zostały w ramach naborów o współfinansowanie ze środków NFOŚiGW na początku 2020 r. przeprowadzonych w procedurze tradycyjnej. Lista przedmiotowych wniosków znajduje się w załączniku nr 2, w części „projekty zintegrowane”.

5. Realizacja projektów LIFE w Polsce

A. Projekty LIFE w Polsce

Od roku 2008, kiedy NFOŚiGW włączył się w realizację Programu LIFE w Polsce jako instytucja współfinansująca, podpisano 105 umów, w tym 87 umów o dofinansowanie w formie dotacji, 17

umów dofinansowania w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięcia oraz 1 umowę dofinansowania w formie pożyczki na wkład własny beneficjenta. Większość projektów współfinansowanych przez NFOŚiGW (74) to przedsięwzięcia krajowe - realizowane przez polskich beneficjentów na terenie naszego kraju. Polskie podmioty brały także udział w realizacji projektów międzynarodowych (9 przedsięwzięć, 13 umów), koordynowanych przez podmioty ze Szwecji, Hiszpanii, Niemiec, Włoch, Belgii, Litwy oraz Czech. Zestawienie wszystkich umów o współfinansowanie projektów LIFE stanowi załącznik 3. Strukturę realizowanych umów oraz dane finansowe przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Zestawienie umów o współfinansowanie zawartych przez NFOŚiGW od 2008 r. (dla środków KE przyjęto kurs przeliczeniowy 4,24 PLN/EUR)

Instrument Finansowy LIFE+ (perspektywa 2007-2013)					
rodzaj umowy	liczba umów	zakres tematyczny	całkowity koszt [PLN]	kwota dofinansowania ze środków KE [PLN]	kwota dofinansowania ze środków NFOŚiGW [PLN]
dotacje	38	Przyroda i różnorodność biologiczna	429 686 755	242 695 887	179 263 322
	18	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	121 284 857	59 211 277	49 941 763
	10	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	67 545 757	35 150 014	29 937 379
pożyczki	12	Przyroda i różnorodność biologiczna	12 969 976	-	12 969 976
	2	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	1 091 956	-	1 091 956
	3	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	2 656 310	-	2 656 310
Program LIFE (perspektywa 2014-2020)					
dotacje	5	Przyroda i różnorodność biologiczna	68 634 768	41 271 130	19 740 796
	4	Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami	21 816 277	13 053 593	3 784 073
	4	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	15 142 086	9 085 537	4 425 970
	3	Dostosowanie się do skutków zmian klimatu	28 111 343	14 009 013	6 929 172
	2	Łagodzenie skutków zmiany klimatu	12 638 924	6 991 103	2 818 707
	3	Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu	17 728 454	10 696 278	5 072 770
pożyczki	1	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	4 000 000	-	4 000 000
razem dotacje	87		782 589 221	432 163 832	301 913 952
razem pożyczki	18		20 718 242	-	20 718 242

B. Kontrola projektów LIFE

Zgodnie z regulacjami NFOŚiGW, każda umowa o współfinansowanie projektu LIFE+/LIFE musi zostać przynajmniej jednokrotnie skontrolowana w okresie realizacji przedsięwzięcia, przy czym z uwagi na fakt, że są to przedsięwzięcia wieloletnie, dla wielu umów prowadzone są kontrole w czasie realizacji oraz przed zamknięciem i w okresie trwałości projektu. Zależy to przede wszystkim od toku realizacji umowy. Dodatkowe kontrole zlecane są w szczególności dla przedsięwzięć, których okres realizacji został za zgodą KE wydłużony, a w umowie z NFOŚiGW wprowadzono analogiczne zmiany terminu zakończenia realizacji i osiągnięcia efektu rzeczowego i ekologicznego. W 2019 roku kontroli poddano łącznie 8 umów, w tym 6 w okresie realizacji, 1 na zakończenie projektu oraz 1 w okresie trwałości.

Zestawienie kontrolowanych w 2019 r. umów wraz ze wskazaniem przedsięwzięć, dla których sformułowano Zalecenia pokontrolne stanowi załącznik nr 4 do Sprawozdania. Dla 6 umów nie sformułowano zaleceń pokontrolnych, a dla 2 umów realizacja zaleceń pokontrolnych jest w toku.

Tabela nr 4. Zestawienie umów, których kontrolę przeprowadzono w 2019r.

Numer umowy	Nazwa przedsięwzięcia	Beneficjent	Zalecenia pokontrolne	Realizacja zaleceń
654/2012	Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż rzeki Regi i jej dopływów	PGW Wody Polskie	nie	nd
558/2013	Ochrona płazów na obszarach natura 2000	Stowarzyszenie Człowiek i Przyroda	nie	nd
485/2014	Kompleksowy monitoring dynamiki drzewostanów Puszczy Białowieskiej z wykorzystaniem danych teledetekcyjnych	Instytut Badawczy Leśnictwa	nie	nd
529/2014	Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Poniidziu	Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych	nie	nd
550/2015	Adaptacja do zmian klimatu poprzez zrównoważoną gospodarkę wodą w przestrzeni miejskiej Radomia	Gmina Miasto Radom	tak	w toku
82/2016	Masz prawo do skutecznej ochrony przyrody	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	nie	nd
84/2016	Ochrona rybołowa Pandion haliaetus na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce	Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	tak	w toku
218/2018	Czynna ochrona zagrożonych gatunków płazów i gadów	Woj. Warmińsko-Mazurskie	nie	nd

6. Działalność informacyjno – szkoleniowa NFOŚiGW oraz realizacja Projektu Budowania Potencjału LIFE/Capacity Building

W dniu 30.12.2015 r. zawarta została pomiędzy NFOŚiGW, a Komisją Europejską Umowa nr LIFE14 CAP/PL/000011, w sprawie realizacji projektu Budowania Potencjału LIFE. Budżet projektu to 827 207 €, w tym 592 933 € dofinansowanie z KE i 234 274 € wkładu własnego Narodowego Funduszu. W okresie obowiązywania Umowy, w latach 2016-2019 Narodowy Fundusz, poprzez działania promocyjno-szkoleniowe, dążył do zwiększenia wykorzystania środków Programu LIFE przez polskie podmioty.

A. Działania zrealizowane w 2019 r.:

W 2019 roku pracownicy Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE wzięli udział w 16 konferencjach, szkoleniach, warsztatach, podczas których informowali o dotychczasowych osiągnięciach Programu LIFE w Polsce oraz zachęcali potencjalnych wnioskodawców do pisania wniosków i aplikowania o środki z Programu. Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku zestawiono poniżej:

Tabela 6. Zestawienie wydarzeń podczas których prezentowano Program LIFE w 2019 r.

Lp.	Data	Miejscowość	Nazwa wydarzenia
1	28.01.2019	Warszawa/MiIR	Miasta Urbact
2	27.02.2019	Katowice	Wspólny Dzień Informacyjny Programów Unijnych
3	15.03.2019	Kraków	II Konferencja dotycząca promocji zrównoważonych środków transportu w ośrodkach akademickich
4	18.03.2019	Bydgoszcz	URBACT III Infoday
5	19.03.2019	Warszawa	Seminarium informacyjne Interreg Europa Środkowa
6	04.04.2019	Warszawa	Dzień z HORYZONTEM 2020
7	13.05.2019	Warszawa	Od przepisu prawnego do czystego środowiska
8	14.06.2019	Warszawa	Dzień Otwarty - PROZON Fundacja Ochrona Klimatu
9	18-19.07.2019	Janów Lubelski	6th National Platform Meeting of LIFE Projects
10	23.09.2019	Warszawa	Konferencja GOSPOSTRATEG - oto GOZ
11	27.09.2019	Siedlce	Ogólnopolski Szczyt Gospodarczy 2019 w Siedlcach
12	8.10.2019	Warszawa/Centrum Zarządzania Innowacjami	Konferencja Horyzont 2020
13	9.10.2019	Warszawa/ CZITT	International Brokerage Event for Circular Economy & Transforming Industry
14	18.11.2019	Warszawa/ Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN	Spotkanie sieci i punktów informacyjnych UE w Polsce
15	26-27.11.2019	Janów Lubelski	Konferencja zamykająca projekt LIFE13 NAT/PL/000032 "W zgodzie z naturą - LIFE+ dla Lasów Janowskich" Lasy Janowskie
16	28-29.11.2019	Zwierzyniec	Projekt ochrony dubelta II etap; Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne

W trakcie trwania naboru LIFE oraz naboru wniosków o współfinansowanie, NFOŚiGW podjął następujące działania w celu pomocy polskim wnioskodawcom w ubieganiu się o dofinansowanie:

- organizacja Dnia Informacyjnego LIFE (z podziałem na sesje tematyczne) wraz z transmisją on-line - 17.04.2019 r.:

Kategoria uczestników	Liczba uczestników
Uczestnicy DI LIFE, w tym:	
Sesja I Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami	137
Sesja II Przyroda i różnorodność biologiczna – ochrona przyrody w projektach LIFE	86
Sesja III Ograniczenie wpływu człowieka na klimat i projekty rynkowe – Close to market	70
Osoby uczestniczące on-line	363
RAZEM	656

- konsultacje wniosków przygotowywanych do LIFE w ramach naboru 2019:

Lp.	Konsultacje w formie:	Liczba konsultacji
1.	Spotkania w siedzibie NFOŚiGW, dokumentowane Kartą Rozmowy Konsultacyjnej	32
2.	Telefonicznie	115
3.	Kontakty e-mail	144
4.	Spotkania - konferencja	11
6.	Spotkania z Instytucją ws. Programu LIFE	5
7.	Ankiety dotyczące zamiaru złożenia wniosku w naborze 2018 i kontakty z tym związane	147
RAZEM		454

- szkolenia pisania wniosków do Programu LIFE:

Lp.	Termin	Zakres szkolenia: Obszar priorytetowy LIFE	Grupa odbiorców	Liczba uczestników
1	09.01.2019	Obszary 1.1, 1.2., 1.3 Podprogram działań na rzecz środowiska	Osoby zainteresowane tematem: aspekty finansowe LIFE cz. I	80
2	27.03.2019	Obszary 1.1, 1.2., 1.3, 2.1, 2.2, 2.3 – oba podprogramy LIFE	Osoby zainteresowane tematem: aspekty finansowe LIFE cz. II	64
3	07.05.2019	Obszar 1.1. Ochrona środowiska i efektywne gosp. zasobami	Osoby zainteresowane obszarem 1.1	47
4	08.05.2019	Obszar 1.3. Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	Osoby zainteresowane obszarem 1.3	29
5	10.05.2019	Obszar 1.2. Przyroda i Różnorodność biologiczna	Osoby zainteresowane obszarem 1.2	23
6	21.05.2019	Warsztaty - Podprogram działań na rzecz środowiska	Osoby zainteresowane tworzeniem logiki projektu LIFE	24
7	27.06.2019	Obszary 2.1, 2.2., 2.3 Podprogram działań na rzecz klimatu	Osoby zainteresowane Podprogramem na rzecz klimatu	66
RAZEM				333

Ponadto realizowane były następujące działania:

- prowadzenie strony internetowej <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/>,

- udział w szkoleniach dla Krajowych Punktów Kontaktowych w Brukseli w marcu, wrześniu i w listopadzie 2019 r.,
- udział w posiedzeniu Komitetu Programu LIFE w Brukseli w listopadzie 2019 r.,
- tłumaczenie dokumentów, takich jak Wytyczne KE dla Wnioskodawców LIFE, określających wymogi, zgodnie z którymi przygotowywane są wnioski składane w naborach LIFE, a także zasady oceny wniosków LIFE – łącznie 10 dokumentów KE (ocena wniosków klimat, ocena wniosków środowisko, wytyczne zarządzanie i informacja, wytyczne klimat, wytyczne przyroda, wytyczne środowisko, wytyczne klimat – projekty zintegrowane, wytyczne środowisko – projekty zintegrowane, formularze techniczne – projekty zintegrowane klimat, formularze techniczne – projekty zintegrowane środowisko).
- udział w corocznej konferencji „Green Week” w Brukseli w maju 2019 r.,
- monitoring rozpowszechniania w mediach informacji o Programie LIFE,
- prowadzenie na stronie NFOŚiGW - formularza kojarzenia podmiotów „*Find your partner for LIFE!*”, który ma za zadanie pomóc w znalezieniu podmiotów zainteresowanych współpracą w ramach projektów LIFE,
- aktualizacja Przewodnika po dokumentach programowych LIFE,
- przygotowanie Podręcznika pisania wniosków do Programu LIFE (wersja on-line),
- przygotowanie książki Polskie projekty LIFE (wersja drukowana i wersja on-line),
- przygotowanie materiałów promocyjnych.

B. Działania planowane do zrealizowania w 2020 r.:

Wraz z zakończeniem realizacji Projektu Budowania Potencjału Programu LIFE przygotowany został After LIFE Plan, w którym zaplanowano działania, które będą realizowane w ramach utrzymania trwałości projektu w roku 2020 i na lata kolejne. After Life Plan stanowi załącznik nr 5 do niniejszej informacji. Do najważniejszych zaplanowanych do realizacji działań w roku 2020 należą:

- konsultowanie wniosków do Programu LIFE,
- organizacja 4-5 szkoleń pisania wniosków do Programu LIFE (maj/czerwiec 2020 r.) – planowane są webinaria,
- monitoring rozpowszechniania w mediach informacji o Programie LIFE,
- tłumaczenie wytycznych LIFE dla wnioskodawców, zasad oceny wniosków, zgodnie z którymi przygotowywane są wnioski składane w naborach LIFE,
- uczestnictwo w konferencjach/seminariach/spotkaniach, podczas których będzie prezentowany Program LIFE, w tym on-line,
- prowadzenie strony internetowej <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/>,
- artykuły sponsorowane.

Załączniki:

1. *Analiza naborów 2018 i wstępnych wniosków dla naboru 2019 r.*
2. *Nabór 2019 - Polskie wnioski złożone w II fazie Podprogramu działań na rzecz środowiska, wnioski po ocenie w Podprogramie działań na rzecz klimatu oraz wnioski projektów zintegrowanych.*
3. *Zestawienie realizowanych projektów LIFE+/LIFE (z udziałem dofinansowania KE i NFOŚiGW).*
4. *Zestawienie kontrolowanych w 2019 r. umów wraz ze wskazaniem przedsięwzięć dla których sformułowano zalecenia pokontrolne.*
5. *After LIFE Plan.*

